

Nr 32.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 8 januari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärendena för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—12:o hemställt.

GUSTAF.

K. G. Ewerlöf.

Utdrag av protokollet över finansärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 januari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Statsrådet Ewerlöf anmäler uppkomna frågor om pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl. och anför därvid.

1:o.

Förre rullföringsbiträdet, fanjunkaren i förutvarande Skånska dragonregementets reserv August Wilhelm Lilienberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lilienberg är född den 19 maj 1881 och således 62 år gammal;

att han den 31 oktober 1899 antogs till dragon vid förutvarande Skånska dragonregementet;

att han den 20 september 1902 förordnades till vice korpral, den 29 oktober 1903 till korpral och den 26 januari 1904 till distinktionskorpral;

att han den 31 oktober 1909 förordnades till sergeant i regementets reserv, där han den 8 februari 1924 utnämndes till fanjunkare;

att han den 12 oktober 1913 förordnades till rullföringsbiträde vid Ystads rullföringsområde nr 1, vilken befattning han innehade intill den 1 januari 1942;

att han sedan sistnämnda dag tjänstgör i arvodesbefattning vid försvars-
väsendet;

att han såsom rullföringsbiträde uppburit ett årligt arvode av 2,130 kronor jämte arvodestillägg å 1,080 kronor för år ävensom dyrtidstillägg;

samt att han under tiden 3 januari 1940—30 september 1942 uppburit krigslön.

Genom beslut den 21 april 1936 tillerkändes Lilienberg reservpension enligt 1912 års reservbefälsförordning med ett årligt belopp av 200 kronor att utgå från och med den 1 juni 1936 eller från och med månaden näst efter den, varunder Lilienberg fyllde 55 år. Å pensionen utgår pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280), varigenom sammanlagda beloppet av Lilienberg tillkommande pensionsförmåner för tid, varunder krigslön ej åtnjutits, uppgått till 456 kronor för år ävensom dyrtidstillägg. Genom beslut den 15 januari 1943 föreskrev Kungl. Maj:t, att Lilienberg skulle i arvodesbefattningen avstå från nämnda pensionsförmåner.

Lilienberg har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension i egenskap av rullföringsbiträde.

Arméförvaltningens civila departement har — under framhållande att riksdagen tidigare medgivit, att pension av statsmedel finge utgå på grund av anställning såsom rullföringsbiträde samt att medgivandet i ett dylikt fall (1942: motion I: 22; bankoutsk. utl. nr 15, p. 4; riksd. skr. nr 135) avsett pension till ett belopp av 1,200 kronor för år — hemställt om utverkande av pension åt Lilienberg med samma belopp.

Statskontoret har anslutit sig till vad arméförvaltningens civila departement hemställt.

Såsom i ärendet erinrats, har riksdagen tidigare medgivit, att pension av statsmedel finge utgå på grund av anställning såsom rullföringsbiträde. I anslutning härtil anser jag mig kunna förorda, att pension beredes Lilienberg. I betraktande av den långa tid, varunder Lilienberg innehaft statsanställning synes det mig skäligt, att pensionen bestämmes till det av arméförvaltningens civila departement föreslagna beloppet eller således till 1,200 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre rullföringsbiträdet, fanjunkaren i förutvarande
Skånska dragonregementets reserv August Wilhelm Lilien-

berg må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning i statens tjänst upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

2:o.

Städerskan vid Karlskrona kustartilleriregemente Hilda Karin Lindén, född Johansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindén är född den 26 februari 1875 och således 68 år gammal;

att hon sedan oktober 1921 till och med den 30 april 1942 eller under cirka 20 $\frac{1}{2}$ år utfört städning vid Karlskrona kustartilleriregementes stadskasern samt därvid biträtt annan person och härför av denna uppburit ersättning;

att hon sedan den 9 maj 1942 varit anställd såsom städerska vid nämnda regemente;

att hon haft en arbetstid av i genomsnitt omkring 30 timmar i veckan;

att hennes avlöning senast uppgått till 160 kronor i månaden;

samt att hon haft sitt uppehälle huvudsakligen genom ifrågavarande städningsarbete.

Lindén, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat tillerkännas pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vunnit anställning i statens tjänst först efter uppnådda 60 levnadsår.

Chefen för Karlskrona kustartilleriregemente har hemställt om utverkande av pension åt Lindén.

Statskontoret har i ett den 25 januari 1939 avgivet utlåtande under framhållande, att Lindén icke vore i statens tjänst direkt anställd eller avlönad, hemställt, att framställningen måtte lämnas utan bifall.

Statens pensionsanstalt har den 28 maj 1943 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, bland annat, följande:

Lindén har vid 67 års ålder vunnit anställning i statens tjänst. Beredande av pension åt Lindén skulle därför innebära ett väsentligt avsteg från de grunder för den summariska arbetarpensioneringen, som fastställts vid den nyligen verkställda revisionen av bestämmelserna om denna pensionering. På grund härav och med hänsyn till Kungl. Maj:ts beslut den 9 april 1943 angående gratifikation åt förra städerskan hos länsstyrelsen i Stockholms län Maria Augusta Bergholtz finner sig statens pensionsanstalt, som anser att pension icke bör beviljas, där detta skulle innebära väsentlig avvikelse från förenämnda grunder, icke kunna tillstyrka att framställning göres hos riksdagen om beredande av pension åt Lindén.

Med hänsyn till omfattningen av det arbete, Lindén utfört för statens räkning, ävensom till den växlande praxis, som tidigare varit rådande i fråga om

formerna för anställning av städerskepersonalen vid statliga institutioner, finner jag mig böra tillstyrka, att förslag förelägges riksdagen om beredande av pension åt Lindén. Jag vill i detta sammanhang erinra om, att riksdagen tidigare vid beviljande av pension åt städerskor i en del fall tagit hänsyn även till anställningstid hos entreprenör. Vad åter angår det av statens pensionsanstalt åberopade fallet, där gratifikation på grund av utfört städningsarbete tillerkänts hustrun till en förste expeditionsvakt, som åtagit sig städningsarbetet, ha lika starka billighetsskäl för utverkande av årlig riksdagspension icke ansetts föreligga.

Beträffande storleken av pensionen åt Lindén, anser jag densamma skäliggen böra fastställas till 360 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan vid Karlskrona kustartilleriregemente Hilda Karin Lindén, född Johansson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

3:o.

Förra städerskan vid Västmanlands flygflottilj Hildur Matilda Sidh, född Wentzel. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sidh, som är änka, är född den 2 december 1882 och således 61 år gammal;

att hon under tiden 1 november 1929—31 december 1943 eller under något mer än 14 år varit anställd såsom städerska vid Västmanlands flygflottilj med en daglig arbetstid av i medeltal 4 à 5 timmar;

att hon i ersättning för städningsarbetet under de senaste tio åren uppburit i medeltal 1,519 kronor för år;

samt att hon icke åtnjuter pension efter sin år 1929 avlidne make.

Sidh, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan ej heller erhålla pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon icke under en tid av sammanlagt minst 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Sidh har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension från och med den 1 januari 1944.

Flygförvaltningen har tillstyrkt pension åt Sidh till skäligt belopp.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av pension åt Sidh till belopp av 360 kronor för år.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag, att pension utverkas åt Sidh. Beträffande storleken av pensionsbeloppet ansluter jag mig till statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid Västmanlands flygflottilj Hildur Matilda Sidh, född Wentzel, må, räknat från och med den 1 januari 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

4:o.

Förra vaktmästaren vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor Gerda Katarina Schyl. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Schyl är född den 23 november 1880 och således 63 år gammal;

att hon under tiden 1 april 1923—31 december 1928 innehaft anställning såsom trädgårdslärlarinna vid det statsunderstödda skol- och arbetshemmet för sinnesslöa i Karlsvik;

att hon under tiden 1 april 1929—30 november 1943 varit anställd såsom vaktmästare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor;

att hon under tiden närmast före den 1 juli 1939 genomförd lönerreglering för anstaltens befattningshavare åtnjutit, förutom förmån av fri bostad med värme och lyse, som av anstaltsstyrelsen uppskattats till 500 kronor för år, kontant lön med 1,875 kronor för år, däri inräknat två ålderstillägg å 100 kronor vardera, ävensom oreglerat dyrtidstillägg, vilka avlöningsförmåner uppgått till sammanlagt omkring 3,000 kronor för år;

att vaktmästarbefattningen icke omfattades av löneregleringen;

samt att Schyl under tiden efter den 1 juli 1939 åtnjutit, förutom nämnda förmån av fri bostad med värme och lyse, särskilt årsarvode, som beräknats med utgångspunkt från att hon skulle bibehållas vid sina tidigare avlöningsförmåner.

Styrelsen för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om pension åt Schyl.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att pensionen måtte bestämmas till 972 kronor för år och därvid anført, bland annat, följande.

Schyl torde icke enligt gällande författningsbestämmelser vara berättigad till pension vid sin avgång ur statens tjänst. Överstyrelsen finner det emellertid billigt och rättvist, att Schyl, som vid uppnående av för motsvarande befattningshavare stadgad pensionsålder kan räkna mera än 10 tjänstår, kommer i åtnjutande av pension.

Till grund för pensionsbeloppet synas böra läggas Schyls löneförmåner vid tidpunkten för omförmälda lönereglerings ikraftträdande den 1 juli 1939, dock att billighetsskäl synas tala för att — såsom vid arvodets bestämman-

de skett — hänsyn även toges till det andra ålderstillägg, som hon enligt före den 1 juli 1939 gällande lönebestämmelser skulle ha erhållit från och med den 1 januari 1940. Om dyrtidstillägget beräknas efter det vid och närmast före ovannämnda lönerегlerings ikraftträdande gällande procenttalet, 34, och Schyl tillgodoräknas två ålderstillägg, skulle hennes sammanlagda löneförmåner, vartill hänsyn synes böra tagas vid pensionens bestämmande, bliva för år räknat (lön reducerat belopp 975 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor, tillfällig löneförbättring 300 kronor, ålderstillägg 200 kronor, tillhoppa 1,975 kronor, dyrtidstillägg därå 660 kronor samt värdet av bostadsförmånen 500 kronor) sammanlagt 3,135 kronor. Detta belopp motsvarar närmast lön å D-ort (Vänersborg) jämte dyrtidstillägg (efter 16 %) i 8:e löneklassen enligt avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Lön å A-ort i samma löneklass utgör enligt löneplanen 2,340 kronor; $\frac{2}{3}$ av detta belopp blir 1,560 kronor, vilket enligt ovanstående beräkning närmast synes kunna utgöra skäligt pensionsunderlag för Schyl.

Beträffande den tid Schyl bör få tillgodoräkna som tjänstår, synes det skäligt, att utöver tiden för anställningen vid uppfostringsanstalten, 14 år 8 månader, någon del av den tid av 5 år 9 månader, som hon tjänstgjort vid statsunderstödd sinnesslöanstalt räknas som tjänstår. Då lärare vid statliga läroanstalter i ett flertal fall fått tillgodoräkna $\frac{2}{3}$ av den tid de varit anställda vid statsunderstödda läroanstalter, synes Schyl skäligen böra tillräknas samma förmån. Schyl synes sålunda böra få tillgodoräkna ($14\frac{8}{12} + \frac{2}{3} \times 5\frac{9}{12} =$) $18\frac{1}{2}$ tjänstår.

Då pensionsavgifter icke erlagts, plägar vid bestämmande av pension reduktion ske med 10 %. I förevarande fall ha visserligen pensionsavgifter icke i vanlig ordning erlagts. Schyls löneförmåner vid uppfostringsanstalten före lönerегleringen var emellertid reducerad med »pensionsavgift motsvarande belopp» av 25 kronor. För övriga å avlöningsstaten upptagna befattningshavare vid anstalten var det föreskrivet, att därest dessa ägde delaktighet i statsunderstödd pensionsanstalt, skulle avlöningen höjas med mot pensionsavgift svarande belopp. Vid sådant förhållande synes det tveksamt, om reduktion av ovan angivna belopp, 1,560 kronor, bör ske vid pensionens bestämmande. Då överstyrelsen finner beloppet, som utgör pensionsunderlag för befattning i Eo 5 enligt civila tjänstepensionsreglementet, utgöra skäligt pensionsunderlag för den av Schyl innehavda befattningen, vill överstyrelsen för sin del förorda, att Schyls pension bestämmes till ($18,5/30 \times 1,560 =$) 962 kronor för år räknat eller, efter vederbörlig jämkning till med tolv delbart belopp, 972 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt beredande åt Schyl av pension med 708 kronor för år och därvid anført, bland annat, följande:

Såsom i ärendet framhållits, kommer vaktmästaren Schyl att vid avgång från tjänsten den 30 november 1943 inneha en sammanlagd tjänstetid i statlig anställning av 14 år 8 månader. Med hänsyn till anställningstidens kortvarighet — för beviljande av s. k. riksdagspensioner har i regel erfordrats, att vederbörande kunnat återopa minst 15 års statlig tjänstetid — synes tveksamt kunna råda, huruvida pension av statsmedel skäligen bör medgivas Schyl. Statskontoret vill emellertid erinra, att vid den lönerегlering, som vid 1939 års riksdag genomfördes för vissa befattningshavare vid här avsedda uppfostringsanstalt, fråga uppkommit om uppförande å ordinarie stat av vaktmästarbefattningen vid anstalten. På grund av Schyls ålder ansågs det dock lämpligt, att frågan härom finge anstå till hennes avgång (se 1939 års

statsverksprop. femte huvudtiteln sid. 280). I betraktande av vad sålunda förekommit och med hänsyn jämväl till att Schyl före statsanställningen under tiden 1 april 1923—31 december 1928 varit anställd vid det statsunderstödda skol- och arbetshemmet i Karlsvik, anser statskontoret det dock skäligt, att pension utverkas åt Schyl.

Vad angår den ifrågasatta pensionens storlek har statskontoret icke något att erinra mot skolöverstyrelsens förevarande förslag, att till grund för pensionen läggas de Schyl före den 1 juli 1939 tillförsäkrade löneförmånerna. Då för bestämmande av pension av här ifrågavarande art hänsyn synes böra tagas endast till statlig tjänstetid, anser ämbetsverket emellertid tillgodoräkning icke böra ifrågakomma för Schyls anställningstid vid förenämnda statsunderstödda enskilda skol- och arbetshem. Icke heller kan, enligt ämbetsverkets mening, vad skolöverstyrelsen i ärendet anfört angående Schyls löneförmåner före löneregleringen utgöra tillräcklig grund för att å pensionen icke bör vidtagas sedvanlig reduktion å 10 procent med hänsyn till att pensionsavgifter icke blivit erlagda. På grund av vad sålunda anförts får statskontoret för sin del föreslå, att pensionen till Schyl med lämplig avrundning bestämmes till ($\frac{1}{2} \times \frac{2}{3} \times 2,340 = 780$; $780 - 10$ procent därav \Rightarrow 708 kronor för år.

I likhet med myndigheterna anser jag mig böra tillstyrka pension av statsmedel åt Schyl. Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna synes pensionen skäligen böra bestämmas till 840 kronor för år. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra vaktmästaren vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor Gerda Katarina Schyl må, räknat från och med den 1 december 1943, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 840 kronor.

5:o.

Verkmästaren vid byggnadsstyrelsens byggnadsarbeten Johan Johansson.

Av handlingarna inhämtas,

att Johansson är född den 1 november 1877 och således 66 år gammal;

att han under tiden 3 oktober 1928—30 april 1934 varit anställd såsom verkmästare vid kasernbyggnadsarbeten i Örebro och Jönköping;

att han sedan den 1 maj 1934 innehaft anställning såsom verkmästare vid olika, under byggnadsstyrelsens arbetsledning huvudsakligen i Stockholm utförda byggnadsarbeten för statsverkets räkning;

att han under sin anställning hos byggnadsstyrelsen åtnjutit månadsarvode, som utgått med växlande belopp, lägst 500 och högst 650 kronor;

att han under tiden 1 maj 1934—1 april 1942 åtnjutit förmån av fri bostad, vilken av byggnadsstyrelsen värderats till 600 kronor för år;

att hans verksamhet såsom verkmästare vid byggnadsarbeten för statsverkets räkning tagit hans arbetstid helt i anspråk.

Byggnadsstyrelsen har under framhållande av att *Johansson*, som vore blind å ena ögat, icke torde kunna påräkna annat arbete för statsverkets räkning efter avslutande av det byggnadsföretag, där han nu vore anställd, hemställt om pension åt honom med skäligt belopp.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av pension åt *Johansson* med 1,500 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande.

I betraktande av *Johanssons* förhållandevis korta anställningstid och då de till arbetschefer och verkmästare vid statliga byggnadsföretag utgående avlöningsförmåner torde vara utmätta med hänsyn till att vederbörande skall äga möjlighet att själv ombesörja sin pensionering, finner statskontoret det tveksamt, huruvida i förevarande fall någon pension skäligen bör beviljas. Under erinran, att riksdagen i vissa fall ansett sig böra medgiva pension till här avsedda befattningshavare (t. ex. 1936: prop. nr 196, p. 15 och 16; bankoutsk. utl. nr 51, p. 18 och 19; riksd. skr. nr 216 samt 1942: prop. nr 65 p. 2; bankoutsk. utl. nr 13, p. 5; riksd. skr. nr 88) vill ämbetsverket emellertid icke motsätta sig, att pension utverkas åt *Johansson*.

Även jag anser mig med hänsyn till de föreliggande omständigheterna böra förorda, att pension utverkas åt *Johansson*. Pensionen synes mig skäligen böra bestämmas till det av statskontoret ifrågasatta beloppet, 1,500 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att verkmästaren vid byggnadsstyrelsens byggnadsarbeten *Johan Johansson* må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,500 kronor.

6:o.

Städerskan vid tullkammaren i Södertälje Anna Kristina Åman, född Johansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att *Åman*, som är änka, är född den 13 augusti 1872 och således 71 år gammal;

att hon sedan den 1 juli 1912 eller under mer än 31 år varit anställd såsom städerska vid tullkammaren i Södertälje med en daglig arbetstid av i genomsnitt 3 timmar;

att hon i ersättning för städningsarbetet av tullverket under de senaste fem budgetåren uppburit i medeltal omkring 700 kronor för år.

Åman, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan med hänsyn till omfattningen av den dagliga arbetstiden ej heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Åman har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension. *Generaltullstyrelsen* har tillstyrkt utverkande av pension åt Åman och därvid anfört, bland annat, följande.

Sökanden torde ej kunna komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär den dagliga arbetstiden i ifrågavarande anställning icke haft sådan omfattning, som kräves för beviljandet av pension enligt nämnda kungörelse. Den dagliga arbetstiden uppgår icke heller till det timantal, som i regel torde fordras för erhållande av riksdagspension. Det synes därför tveksamt, huruvida pension av statsmedel bör beredas i förevarande fall. Styrelsen får emellertid erinra, att riksdagen i några fall beviljat pension eller understöd åt städerskor, ehuru den dagliga arbetstiden uppgått till endast 3 timmar eller därunder (bankoutsk. utl. nr 54 år 1939 och nr 26 år 1940; bankoutsk. utl. nr 31 år 1943, p. 8). Då sökanden kan åberopa såväl längre anställningstid som högre årlig avlönning än den i sist anförda fall åsyftade städerskan samt omständigheterna i övrigt synas likartade, har styrelsen icke något att erinra mot att framställning avlättes till riksdagen om en mindre årlig pension åt sökanden.

Statskontoret har tillstyrkt pension till belopp av 300 kronor för år och därvid anfört i huvudsak följande.

Såsom generaltullstyrelsen i avgivet yttrande framhållit, har riksdagen i med det förevarande likartade fall beviljat pension åt städerskor, oaktat deras dagliga arbetstid icke uppgått till mer än 3 timmar. Vid sådant förhållande och med hänsyn till de i ärendet föreliggande omständigheterna har statskontoret — i likhet med generaltullstyrelsen — icke något att erinra mot att Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkar en årlig pension åt städerskan Åman. I betraktande av den ersättning å 700 kronor för år, som utgått till Åman för det av henne utförda städningsarbetet, torde en dylik pension dock icke böra uppgå till mer än 300 kronor för år, å vilket belopp lär böra i vanlig ordning utgå dyrtidstillägg och kristillägg.

För egen del anser jag synnerligen tveksamt, om riksdagspension bör ifrågakomma i sådana fall, då den dagliga arbetstiden uppgått till allenast tre timmar. Då emellertid riksdagen vid några tillfällen beviljat pensioner även vid dylik begränsad arbetstid, har jag icke velat motsätta mig, att förslag framlägges för riksdagen i det förevarande fallet, i vilket jämväl föreligga ömmande omständigheter. Enligt min mening bör dock dyrtids- eller kristillägg icke utgå å pensionen, som synes kunna fastställas till 300 kronor för år. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan vid tullkammaren i Södertälje Anna Kristina Åman, född Johansson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

7:o.

Förra städerskan vid tullkammaren i Trelleborg Augusta Persson, född Hansdotter. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson, som är änka, är född den 16 juni 1879 och således 64 år gammal;

att hon under tiden 1 januari 1923—15 januari 1943 eller under omkring 20 år innehaft anställning såsom städerska vid tullkammaren i Trelleborg och därvid haft en daglig arbetstid av i genomsnitt 3 1/2 timmar;

att hon i årlig ersättning för städningsarbetet uppburit omkring 800 kronor;

att hon icke åtnjuter pension efter sin år 1911 avlidne man;

samt att hon har sex söner, därav fem gifta, vilkas taxerade inkomster för år 1941 utgjort 3,100, 5,650, 4,340, 2,460 respektive 830 kronor samt två gifta döttrar.

Med anledning av en av Persson gjord ansökan om pension fann *statens pensionsanstalt* genom beslut den 19 mars 1943 sig förhindrad tillerkänna henne pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär den av henne innehavda anställningen med hänsyn till den dagliga arbetstiden i densamma icke kunde anses hava utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Persson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension. *Generaltullstyrelsen* har i ärendet anfört, bland annat, följande.

Sökanden, som på egen begäran erhållit avsked från sin anställning som städerska, enär hon på grund av sjukdom vore oförmögen till vidare arbete, är änka alltsedan år 1911 och befinner sig enligt vad tullkammaren meddelat i knappa ekonomiska omständigheter. Sökandens barn torde emellertid med hänsyn till vad i ärendet upplysts angående deras anställnings- och inkomstförhållanden vara i stånd att bidra till hennes försörjning. Det synes därför tveksamt, huruvida tillräckliga skäl föreligga att bereda henne pension. För den händelse emellertid Kungl. Maj:t skulle finna berörda omständighet icke böra utgöra hinder för beviljande av pension, har styrelsen icke något att erinra mot att hon kommer i åtnjutande av en mindre pension, förslagsvis till belopp av 360 kronor för år, att utgå från och med den 1 februari 1943.

Statens pensionsanstalt har i utlåtande, till vilket *statskontoret* anslutit sig, anfört i huvudsak följande.

I de fall Kungl. Maj:t gjort framställning till riksdagen om pension åt statsanställd städerska, vilken haft en daglig arbetstid av lika begränsad omfattning som sökanden, har, såvitt pensionsanstalten kunnat finna, av väsentlig betydelse varit, att vederbörande huvudsakligen varit beroende av pension för statsanställningen för sin försörjning samt att i övrigt ömmande omständigheter förelegat. I betraktande av att sökandens barn synas vara i stånd att bidra till hennes försörjning torde det få anses tveksamt, huruvida berörda förutsättningar äro för handen beträffande henne. Vid sådant förhållande

finner pensionsanstalten, som för övrigt anser att pension av ifrågasatt slag icke bör beviljas, där detta skulle innebära ett väsentligt avsteg från de så sent som år 1942 reviderade grunderna för den summariska arbetarpensioneringen, tillräckliga skäl icke föreligga för framställning till riksdagen om pension åt sökanden.

Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna och särskilt till den försörjningsbörda, som under en följd av år åvilat änkefru Persson ensam, synes det rimligt, att hon vid avgång ur tullverkets tjänst på grund av sjuklighet erhåller en mindre pension av statsverket, även om hennes barn i någon utsträckning kunna bidra till hennes uppehälle. Pensionen synes mig skäligen kunna bestämmas till 360 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid tullkammaren i Trelleborg Augusta Persson, född Hansdotter, må, räknat från och med den 1 februari 1943, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

8:o.

Städerskan vid centraltullkammaren i Göteborg Alma Emilia Johansson, född Hildesdotter. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Johansson är född den 7 februari 1869 och således nära 75 år gammal;

att hon under tiden 1 mars 1912—30 april 1923 eller under 11 år 2 månader utan att hava varit anställd direkt vid tullverket utfört städningsarbete vid centraltullkammaren i Göteborg och härför uppburit ersättning av tulltjänstemän, som omhänderhaft städningsbestyret;

att hon sedan den 1 maj 1923 eller under närmare 21 år varit anställd såsom städerska vid nämnda centraltullkammare;

att hennes dagliga arbetstid i genomsnitt utgjort $8\frac{1}{2}$ timmar;

samt att ersättningen för städningsarbetet under de senaste fem åren utgått med i medeltal omkring 2,170 kronor för år.

Johansson, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan ej heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon icke före uppnådda 60 levnadsår under en tid av sammanlagt minst 12 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Johansson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Generaltullstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt sökanden till skäligt belopp.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt pension åt Johansson. Därvid har pensionsanstalten föreslagit, att pensionsbeloppet — under förutsättning att dyrtidstillägg finge utgå därå — med hänsyn till sökandens med en fjärdedel ökade tjänstgöringstid intill utgången av den månad, varunder hon uppnådde en ålder av 60 år, eller omkring 21 år måtte bestämmas till det i kungörelsen nr 585/1934 för en anställningstid av 20—25 år angivna beloppet av 528 kronor.

Statskontoret har under hänvisning till av riksdagen under senare år fattade beslut i med det förevarande likartade fall förklarat, att ämbetsverket icke ville motsätta sig att pension utverkades åt Johansson. Med hänsyn till den dagliga arbetstidens längd har ämbetsverket ansett pensionen böra bestämmas till det av pensionsanstalten föreslagna beloppet, 528 kronor.

I anslutning till vad myndigheterna föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan vid centraltullkammaren i Göteborg Alma Emilia Johansson, född Hildesdotter, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 528 kronor.

9:o.

Förra städerskan hos statistiska centralbyrån Sofia Wilhelmina Lilja, född Hellgren. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lilja är född den 11 juni 1876 och således 67 år gammal;

att hon under tiden 1 april 1913—31 december 1939 utfört städningsarbete inom statistiska centralbyråns lokaler, därvid hon varit anställd av förste expeditionsvakten hos styrelsen och av denne erhållit ersättning för städningsarbetet;

att hon under tiden 1 januari 1940—31 mars 1943 varit anställd såsom städerska hos statistiska centralbyrån;

att hennes dagliga arbetstid utgjort omkring 4½ timmar;

att hennes avlöning senast utgått med 112 kronor 50 öre i månaden jämte rörligt lönetillägg;

samt att makarna Lilja leva under knappa ekonomiska förhållanden.

Lilja, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat komma i åtnjutande av pension jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vunnit anställning i statens tjänst först efter uppnådda 60 år.

Lilja anhöll i en till Kungl. Maj:t ställd, den 4 mars 1942 dagtecknad skrift att komma i åtnjutande av pension.

Statistiska centralbyrån tillstyrkte i utlåtande den 5 mars 1942 pension åt Lilja till skäligt belopp.

Statens pensionsanstalt anförde i utlåtande den 13 mars 1942 följande.

Då sökanden under den av henne åberopade anställningstiden varit direkt anställd i statens tjänst allenast från och med den 1 januari 1940 och sålunda vid tilltänkt avgång den 31 oktober 1942 kommer att hava varit så anställd endast under 2 år 11 månader samt då det tidigare icke lärers hava förekommit, att pension av riksdagen beviljats för så kort anställningstid i statens tjänst, finner sig statens pensionsanstalt icke kunna tillstyrka vidtagande av åtgärder för beredande av pension åt sökanden. Pensionsanstalten har däremot intet att erinra mot att sökanden tillerkännes en till lämpligt belopp avpassad gratifikation.

Statskontoret förklarade sig i utlåtande den 10 april 1942 i likhet med statens pensionsanstalt icke kunna tillstyrka bifall till framställningen. Under hänvisning till av Kungl. Maj:t under senare tid fattade beslut i med det förevarande ärendet likartade fall förordade ämbetsverket, att en gratifikation å förslagsvis 600 kronor måtte tillerkännas Lilja.

Genom beslut den 12 mars 1943 fann Kungl. Maj:t den av Lilja gjorda ansökningen icke föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att Kungl. Maj:t förordnade, att Lilja skulle äga att vid upphörande av hennes anställning hos statistiska centralbyrån komma i åtnjutande av en gratifikation till belopp av 600 kronor, att utgå från sjunde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Statistiska centralbyrån har i skrivelse den 14 december 1943 hemställt, att Kungl. Maj:t ville taga frågan om pension åt Lilja under förnyad prövning och framlägga förslag för riksdagen om tillerkännande av pension åt Lilja, vilken såvitt centralbyrån kunnat utröna, jämte sin man levde i små ekonomiska omständigheter och, utom sin folkpension, endast hade inkomst av att hyra ut ett möblerat rum och av enstaka tillfälliga uppdrag.

Under hänvisning till vad jag anfört i det under punkt 2 upptagna ärendet hemställer jag, att pension utverkas åt Lilja genom framställning till riksdagen. Pensionen synes skäligen böra fastställas till 360 kronor för år. Med hänsyn till den Lilja beviljade gratifikationen å 600 kronor synes pensionen böra bestämmas att utgå från och med den 1 juli 1944. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan hos statistiska centralbyrån Sofia Wilhelmina Lilja, född Hellgren, må från och med den 1 juli 1944 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

10:o.

Förra städerskan hos kontrollstyrelsen Clara Mathilda Eriksson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Eriksson är född den 21 december 1873 och således 70 år gammal;

att hon under tiden 1 juni 1926—31 oktober 1936 utfört städningsarbete hos kontrollstyrelsen, varvid hon varit anställd av förste expeditionsvakten hos styrelsen och erhållit ersättning för städningsarbetet av denne;

att hon under tiden 1 november 1936—30 juni 1943 varit anställd såsom städerska hos kontrollstyrelsen;

att hennes dagliga arbetstid utgjort i medeltal omkring 4 timmar intill oktober 1940 samt därefter 5 timmar;

att hennes ersättning för städningsarbetet senast utgått med 1,500 kronor för år jämte rörligt lönetillägg;

samt att städningsarbetet utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Eriksson, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat komma i åtnjutande av pension jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vunnit anställning i statens tjänst först efter uppnådda 60 år.

Eriksson anhöll i en till Kungl. Maj:t ställd, den 5 oktober 1942 dagtecknad skrift att komma i åtnjutande av pension.

Kontrollstyrelsen tillstyrkte i ett den 6 oktober 1942 avgivet utlåtande utverkande av pension åt Eriksson till belopp av 480 kronor för år och framhöll därvid, bland annat, att den omständigheten, att sökanden under en del av den tid hon utfört städningsarbete för kontrollstyrelsens räkning icke varit anställd direkt hos styrelsen, icke synes böra utgöra hinder för inräknande jämväl av berörda del i anställningstiden. Som stöd för denna ståndpunkt åberopade styrelsen ett av vederbörande departementschef i proposition nr 245 till 1934 års riksdag, punkt 18, gjort uttalande i ett med det förevarande likartat ärende angående pension åt förra städerskan hos statskontoret Emma Mathilda Pettersson samt bankoutskottets i anledning av nämnda proposition avgivna utlåtande nr 42, punkt 32.

Statens pensionsanstalt avgav utlåtande i ärendet den 6 november 1942 och anförde därvid, bland annat, följande.

Då sökanden icke innehåft någon statsauställning före fyllda 60 år, kan hon ej erhålla pension enligt kungörelsen nr 696/1942. Sådan pension skulle ej heller kunnat tillerkännas henne, om hon fått tillgodoräkna jämväl tiden 1 juni 1926—31 oktober 1936, då hon var anställd av förste expeditionsvakten hos kontrollstyrelsen, såsom om hon därunder varit anställd i statens tjänst. Anställningstiden före den 21 december 1933, då hon fyllde 60 år, skulle nämligen därvid hava uppgått till allenast 7 år 6 månader 21 dagar eller avsevärt mindre än den anställningstid av minst 12 år före fyllda 60 år, som utgör villkor för att erhålla pension enligt berörda kungörelse.

Med hänsyn till konsekvenserna synes det statens pensionsanstalt betänkligt att i väsentliga hänseenden göra avsteg från de grunder för den summariska arbetarpensioneringen, som fastställts vid den nyligen verkställda revisionen av bestämmelserna om denna pensionering och som i och för sig måste betraktas såsom förmånliga ur de anställdas synpunkt. På grund härav finner sig pensionsanstalten — oavsett det av kontrollstyrelsen återopade beslutet av 1934 års riksdag — icke kunna tillstyrka, att framställning göres hos riksdagen om beredande av pension åt sökanden.

Statskontoret förklarade sig i utlåtande den 20 november 1942 i likhet med statens pensionsanstalt och på av anstalten anförda skäl icke kunna tillstyrka att pension av statsmedel utverkades åt Eriksson. Under hänvisning till av Kungl. Maj:t under senare tid fattade beslut i med det förevarande ärendet likartade fall förordade emellertid ämbetsverket, att en gratifikation tillerkändes Eriksson efter hennes avgång ur tjänst.

Genom beslut den 12 mars 1943 fann Kungl. Maj:t den av Eriksson gjorda ansökningen icke föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att Kungl. Maj:t förordnade, att Eriksson skulle äga att vid upphörande av hennes anställning hos kontrollstyrelsen komma i åtnjutande av en gratifikation till belopp av 600 kronor, att utgå från sjunde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Kontrollstyrelsen har i skrivelse den 15 december 1943 förordat, att pensionsfrågan måtte upptagas till förnyad prövning, samt ifrågasatt, att därest Eriksson komme i åtnjutande av pension av statsmedel från och med den 1 juli 1944, hon i samband därmed icke måtte åläggas att återbetala den henne tillerkända gratifikationen, utan att det uppburna beloppet i stället måtte få anses motsvara pension till henne för tiden 1 juli 1943—30 juni 1944.

Då i förevarande ärende föreligga i huvudsak enahanda förhållanden, som i de under punkterna 2 och 9 upptagna ärendena, vill jag förorda, att förslag föreläggas riksdagen om pension åt Eriksson. Ett pensionsbelopp av 360 kronor för år anser jag i detta fall skäligt. Med hänsyn till den Eriksson beviljade gratifikationen av 600 kronor synes mig pensionen böra bestämmas att utgå från och med den 1 juli 1944. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan hos kontrollstyrelsen Clara Mathilda Eriksson må från och med den 1 juli 1944 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

11:o.

Överlärarna vid tekniska skolan i Stockholm Carl Edvard Berggren och Aron Simeon Sandberg samt förra lärarinnan vid nämnda läroanstalt Elin Syrenia Elmgren, född Norman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Berggren*,

att han är född den 11 november 1876 och således 67 år gammal;

att han varit anställd vid tekniska skolan i Stockholm såsom underlärare i figurteckning under tiden 1 mars 1917—31 januari 1919, såsom tillförordnad överlärare i figurteckning (fackteckning) under tiden 1 februari—31 augusti 1919 samt såsom ordinarie överlärare i sistnämnda läroämne under tiden därefter;

att han vid utgången av innevarande termin har att åberopa en anställningstid vid tekniska skolan av omkring 27 år, varav över 25 år såsom överlärare;

att hans undervisningsskyldighet omfattat 8 veckotimmar under tiden intill utgången av år 1919 samt under tiden därefter 12 veckotimmar, förlagda till högre konstindustriella skolans två sista årsklasser;

att hans avlöningsförmåner utgöra 2,003 kronor för år jämte oreglerat dyrtidstillägg samt kristillägg;

samt att han icke innehaft någon annan tjänst än befattningarna vid tekniska skolan;

beträffande *Sandberg*,

att han är född den 5 januari 1873 och således 71 år gammal;

att han varit anställd vid oförmälda tekniska skola såsom överlärare vid aftonfackskolan i ornamentmodellering sedan den 1 oktober 1925 och i figurmodellering sedan den 1 oktober 1926 samt därjämte såsom överlärare vid högre konstindustriella skolan i skärning i trä sedan den 1 september 1926;

att han vid utgången av innevarande termin kan åberopa en sammanlagd anställningstid vid tekniska skolan såsom överlärare av 19 läsår;

att hans undervisningsskyldighet omfattat 26 veckotimmar, varav 16 vid aftonskolan och 10 vid högre konstindustriella skolan;

att hans löneförmåner utgöra 4,416 kronor för år jämte oreglerat dyrtidstillägg samt kristillägg;

samt att han icke innehaft annan tjänst än befattningarna vid tekniska skolan;

beträffande *Elmgren*,

att hon är född den 25 september 1891 och således 52 år gammal;

att hon varit anställd vid förenämnda tekniska skola såsom lärarinna i bokhantverk från och med den 1 september 1917 till och med den 31 maj 1943, då hon avgått från sin anställning på grund av sjukdom;

att hon kan åberopa en anställningstid vid skolan av mer än 25 år;

att hennes undervisningsskyldighet omfattat 10 veckotimmar;

att hennes löneförmåner senast utgått med 1,440 kronor för år jämte oreglerat dyrtidstillägg samt kristillägg;

att hon på grund av sjukdom varit förhindrad att tjänstgöra under hela vårterminen 1943, varvid hon efter den 1 mars icke uppburit någon avlöning från skolan;

samt att hon icke innehåft någon annan tjänst än befattningen vid tekniska skolan.

Styrelsen för tekniska skolan i Stockholm har hos Kungl. Maj:t anhållit om utverkande av årlig pension å 1,335 kronor åt Berggren, å 2,900 kronor åt Sandberg och å 950 kronor åt Elmgren, å vilka belopp dyrtidstillägg skulle utgå.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 17 februari 1943 tillstyrkt pension åt omförmälda befattningshavare med 1,044 kronor åt Berggren, 1,512 kronor åt Sandberg och 720 kronor åt Elmgren samt därvid anfört bland annat följande.

Befattningshavarna vid tekniska skolan i Stockholm äro icke författningsenligt berättigade att erhålla pension, men riksdagen har på framställningar av Kungl. Maj:t i åtskilliga fall beviljat pension åt lärare och andra befattningshavare vid skolan. Med hänsyn härtill och till de nu ifrågavarande befattningshavarnas långa, i allo synnerligen väl vitsordade tjänstgöring vid skolan anser sig överstyrelsen böra understödja styrelsens förevarande framställningar. Vad pensionernas belopp beträffar, tillåter sig överstyrelsen föreslå, att dessa, såsom i flertalet likartade fall skett och på sätt styrelsen för tekniska skolan föreslagit, måtte fastställas till $\frac{2}{3}$ av vederbörandes ordinarie löneförmåner. Då de emellertid icke kunna uppvisa den för erhållande av full pension sedvanliga anställningstiden av 30 år, torde pensionsbeloppen böra minskas i förhållande härtill, varjämte på grund av att några pensionsavgifter icke erlagts en ytterligare reduktion med förslagsvis 10 procent torde böra företagas.

Statskontoret har i ett den 13 mars 1943 avgivet utlåtande i ärendet anfört följande.

Såsom skolöverstyrelsen i ärendet framhållit, har riksdagen efter framställning av Kungl. Maj:t i åtskilliga fall beviljat pension åt lärare och andra befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm. Såsom ovillkorlig förutsättning för beviljande av dylik pension torde — i likhet med vad som är fallet beträffande andra s. k. riksdagspensioner — hava gällt, att befattningen vid skolan utgjort vederbörandes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Såvitt handlingarna i ärendet utvisa, synes överläraren Sandberg, som uppnått en levnadsålder av 70 år och som fullgjort en undervisningsskyldighet av 26 veckotimmar, i förenämnda hänseende uppfylla fordringarna för erhållande av pension. Med hänsyn härtill har statskontoret icke något att erinra mot att pension utverkas för Sandberg. I fråga om pensionens storlek får statskontoret för sin del föreslå, att vid bestämmandet av densamma tillämpas de för fastställande av riksdagspensioner i allmänhet gällande beräkningsgrunderna, vilka kommit till användning jämväl vid avvägningen av pension åt förra överlärarna vid tekniska skolan E. G. Tägtström och E. C. A. J. Roesler (se prop. 1942 nr 155, p. 11; bankoutsk. utl. nr 15, p. 13; riksd. skr. nr 135). I överensstämmelse härmed torde Sandbergs årliga löneförmåner, 4,416 kronor, å vilket belopp utgår dyrtidstillägg i enlighet med de grunder, som gälla för befattningshavare vid statens oreglerade verk, böra omräknas

till s. k. nyreglerad avlöning. Härvid erhålles ett belopp, som närmast motsvarar lön i 17 löneklassen å G-ort i de före den 1 juli 1939 för civilförvaltningen gällande allmänna löneplanerna. Med utgångspunkt från motsvarande lön å A-ort, 3,960 kronor och med beaktande av att vederbörlig reducering vidtages i förhållande till antalet tjänstår, skulle pensionen för Sandberg kunna bestämmas till ($\frac{17}{30} \times \frac{2}{3} \times 3,960 = 1,496$; $1,496 - 10$ procent härav \Rightarrow) 1,350 kronor för år.

Beträffande överläraren Berggren framgår, att han uppnått 66 års ålder samt att han meddelat undervisning 12 timmar i veckan mot en årlig avlöning av 2,003 kronor jämte oreglerat dyrtidstillägg. Med hänsyn till den begränsade undervisningsskyldighet, som sålunda åvilat Berggren, och då denne, enligt vad statskontoret under hand inhämtat, innehar egen elevskola, lär befattningen i fråga icke kunna anses hava utgjort Berggrens huvudsakliga sysselsättning och inkomstkälla. Vid nu angivna förhållande anser sig ämbetsverket svårigen kunna tillstyrka, att åtgärder vidtagas för beredande av pension åt Berggren. Därest emellertid skäl skulle anses föreligga för beviljande av pension i förevarande fall, torde densamma böra fastställas i enlighet med ovan angivna grunder. En omräkning av Berggrens löneförmåner till nyreglerad avlöning giver ett belopp, som närmast motsvarar 4 löneklassen å G-ort i ovanberörda allmänna löneplan. Då motsvarande lön å A-ort utgör 1,860 kronor, torde pensionen åt Berggren böra uppgå till ($\frac{26}{30} \times \frac{2}{3} \times 1,860 = 1,075$; $1,075 - 10$ procent härav \Rightarrow) 972 kronor årligen.

Vad slutligen angår lärarinnan Elmgren framgår av ett i ärendet ingivet läkarintyg, att Elmgren, som uppnått 51 års ålder, på grund av svårartad hjärnblödning är för framtiden oförmögen att sköta sin tjänst, varför i detta hänseende förutsättningarna låra vara för handen för beviljande av pension. Då Elmgrens undervisningsskyldighet icke omfattat mer än 10 veckotimmar — mot en avlöning av 1,440 kronor för år jämte oreglerat dyrtidstillägg — synes, liksom beträffande Berggren, kunna ifrågasättas, huruvida sagda befattning utgjort hennes huvudsakliga förvärvskälla. Såvitt statskontoret kunnat utröna, har Elmgren emellertid, fränsett ett mindre underhållsbidrag från sin fränskilde man, icke haft annan förvärvsinkomst än förenämnda avlöning som lärarinna vid tekniska skolan. I betraktande härav vill statskontoret icke motsätta sig, att Elmgren kommer i åtnjutande av pension. Denna torde i enlighet med vad ovan förordats böra fastställas på följande sätt. Efter omräkning till nyreglerad lön erhålles ett belopp av 1,646 kronor, vilket med 250 kronor understiger lön å G-ort i 1 löneklassen i meromnämnda löneplan. Elmgrens lön å A-ort skulle därför lämpligen kunna uppskattas till 1,300 kronor — 1 löneklassen å A-ort 1,500 kronor. Med utgångspunkt härifrån och med hänsyn till Elmgrens tjänstetid skulle pensionen till henne kunna bestämmas till ($\frac{25}{30} \times \frac{2}{3} \times 1,300 = 722$; $722 - 10$ procent härav \Rightarrow) 654 kronor för år.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 28 maj 1943 medgivit, att till Elmgren finge räknat från och med den 1 mars 1943 från det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda reservationsanslaget till extra utgifter utbetalas ett understöd av 90 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bli va henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit omförmälda understöd, till nämnda anslag återbetala för samma tid uppburna medel.

På grund av vad i ärendet förekommit finner jag mig kunna tillstyrka, att pension utverkas åt ifrågavarande tre befattningshavare. Vad särskilt angår överläraren Berggren anser jag den omständigheten, att han innehaft egen målarskola, icke skäligen böra förhindra, att han erhåller pension av statsmedel för sin tjänstgöring vid tekniska skolan. Med utgångspunkt från de av statskontoret angivna beräkningsgrunderna och med beaktande av att Berggren och Sandberg vid beräknad avgång från befattningarna med utgången av vårterminen 1944 kunna räkna omkring 27 respektive 19 tjänstår, synas pensionsbeloppen böra fastställas till 1,008 kronor åt Berggren, 1,512 kronor åt Sandberg och 654 kronor åt Elmgren. Pensionerna böra utgå, beträffande Berggren och Sandberg från och med månaden näst efter den, varunder de lämna sin anställning, samt beträffande Elmgren räknat från och med den 1 mars 1943. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att var och en av överlärarna vid tekniska skolan i Stockholm Carl Edvard Berggren och Aron Simeon Sandberg samt förra lärarinnan vid nämnda läroanstalt Elin Syrenia Elmgren, född Norman, må, Berggren och Sandberg från och med månaden näst efter den, varunder vederbörande lämnar sin anställning, samt Elmgren, räknat från och med den 1 mars 1943, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension, Berggren å 1,008 kronor, Sandberg å 1,512 kronor och Elmgren å 654 kronor, varvid skall iakttagas den Elmgren genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 maj 1943 ålagda återbetalningsskyldigheten.

12:o.

Färgläggerskan vid rikets allmänna kartverk Anna Martina Cecilia Swärd, född Löfgren. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Swärd är född den 3 juli 1883 och således 60 år gammal;

att hon sedan år 1900 såsom betingsarbete utfört färgläggning av kartblad m. m. åt rikets allmänna kartverk;

att den för nämnda arbete utgående ersättningen, som bestämts efter dels timpenning å högst en krona och dels den beräknade tidsåtgången per kartblad, under åren 1917—1942 uppgått till i medeltal 1,215 kronor för år;

att hon under angivna tid haft en daglig arbetstid av i genomsnitt minst 4 à 5 timmar;

samt att ifrågavarande arbete utgjort Swärds huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Rikets allmänna kartverk har hemställt om pension åt Swärd från och med den 1 juli 1944 till belopp av 700 kronor för år.

Statskontoret har ansett skäligt, att viss pension av statsmedel tillerkännes Swärd, samt föreslagit, att pensionsbeloppet måtte fastställas till 504 kronor för år.

Även jag vill förorda, att pension utverkas åt Swärd. I enlighet härmed och då det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet synes mig skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att färgläggerskan vid rikets allmänna kartverk Anna Martina Cecilia Swärd, född Löfgren, må från och med månad den näst efter den, varunder hennes arbete i statens tjänst upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

Vad föredraganden ovan under punkterna 1:o—12:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Arne Björnberg.